

“Soms moet je overgaan tot zeer o

“Haak in op de intrinsieke levenslust van mensen met gezondheidsklachten en dan zul je zien dat ze opbloeien.” Dat is de filosofie achter het transitieproject Vitale Burger van de gemeente Deventer en Salland Zorgverzekeringen. Eerstelijnszorg- en welzijnspartijen werken samen om de focus van zorg & ziekte te verleggen naar gezondheid & gedrag. En ja, nu eens écht te luisteren naar wat de inwoner zélf wil.

Meer vitale inwoners krijg je als gemeente niet door alles maar lekker bij het oude te laten. “Je moet barrières slechten en soms overgaan tot zeer on-orthodoxe middelen”, merkt PvdA-wethouder Jan Jaap Kolkman van Deventer. “Zo gaven we heel recent een man die in de schuldsanering zit een fiets cadeau. Hij gaf zelf aan graag meer te bewegen. Maar ja, geen geld voor een fiets... Voor een ander financierde de gemeente tandartskosten buiten zijn basispakket om. Deze meneer schaamde zich zo erg voor zijn slechte gebit, dat hij niet durfde te solliciteren en thuis zat weg te kwijnen. Ik weet zeker: dit soort kleine investeringen kunnen naast een enorme welzijnswinst op de lange termijn duizenden euro's aan zorgkosten besparen. Kijk, langs dat soort lijnen moeten we dus dŭrven denken.”

Vitale Burger

Deventer startte, na een succesvolle pilot, in 2016 met het driejarige transitieproject Vitale Burger. De gemeente en Salland Zorgverzekeringen trekken er jaarlijks drie ton voor uit. Martijn van der Most, projectleider van Salland licht toe: “Als maatschappij geven we al jaren veel geld uit aan de zorg, in veel gevallen voor leefstijl gerelateerde problemen. We handelen zodra mensen ziek zijn, maar dan is het kwaad al geschied en de gezondheidswinst marginaal. Wij denken meer gezondheidswinst te boeken door problemen in een veel eerder stadium en bij de bron aan te pakken. Door ziekte en zorg preventief om te buigen naar gezond gedrag. Je ziet dat bij depressiviteit: waarom zijn

zoveel mensen neerslachtig? Leg de focus eens op lifestyle en gedrag. Dan is het niet medisch meer, maar sociaal. De zorgvraag moet dan van ziekenhuis en huisarts verschuiven naar gemeentelijke zorg en ondersteuning.”

Kolkman vult aan: “Veel huisartsconsulten zijn terug te voeren op sociale problematiek, bijvoorbeeld eenzaamheid. Deventer heeft genoeg aanbod op welzijnsgebied om eenzame mensen op te vangen. Maar huisartsen, praktijkondersteuners en buurtmedewerkers kennen elkaar niet. Of ze worden gehinderd door karikaturale vooroordelen. ”Belangrijk doel van de Vitale Burger is dan ook om enerzijds het zorg- en ziekte domein te verbinden met het gemeentelijke domein van gezondheid en gedrag, en anderzijds geldstromen van gemeente en zorgverzekeraar te koppelen.

Wijktransformatie

In Deventer ‘transformeerden’ vorig jaar drie wijken van zorg & ziekte naar gezondheid & gedrag; dit jaar komen daar nog eens drie wijken bij. Elke wijk telt gemiddeld 15.000 mensen, dat is een mooie menselijke maat. Er werken wijkteams, er staat een gezondheidscentrum en een buurthuis. Die transformatie houdt volgens wethouder Kolkman in de eerste plaats in dat zorg- en welzijnspartijen elkaar beter leren kennen. Dat gebeurt via wijkbijeenkomsten. “Zo simpel is het”, beaamt Van der Most. “Samenwerken en verbinden wordt een stuk makkelijker als je elkaars gezicht kent.”

Cursus voor professionals

Daarnaast krijgen welzijns- en zorgverleners desgewenst een tweedaagse cursus van BigMove uit Amsterdam. Dit ken-

northodoxe middelen”

De Vitale Burger haakt in op de intrinsieke levenslust van mensen en brengt hen in beweging.

nisinstituut is voorloper op het gebied van Positieve Gezondheid en begeleidt al dertien jaar systeemveranderingen in zorg en welzijn. De focus ligt op de transitie van symptoombestrijding naar aandacht voor lifestyle en gedrag. Zelfregie is daarbij een belangrijke pijler.

Domeinen én geldstromen verbinden

In Deventer zijn in 2016 dertig mensen opgeleid; dit jaar volgen tachtig zorgprofs. Van der Most: “Dat zijn huisartsen, welzijnswerkers, fysiotherapeuten, maar er zit ook een orthopedisch schoenmaker bij. Ze worden opgeleid in de praktische uitvoering van onze nieuwe zienswijze. Hoe krijgen ze tijdens een consult de vinger gelegd op het verhaal achter de zorgvraag? Of hoe stimuleren ze cliënten om zelf te ontdekken waar-

door ze zich echt prettiger gaan voelen? Als je inhaakt op de intrinsieke levenslust van mensen met gezondheidsklachten, zul je zien dat ze opbloeien. Dat is de filosofie.”

Ter ondersteuning zijn er drie apps in de maak voor burgers en zorgverleners. De eerste koppelt informele hulpaanbieders en hulpvragers aan elkaar, bijvoorbeeld voor onderhoud van de tuin, boodschappen of gezelschap. De tweede fungeert als een persoonlijk logboek over de eigen gezondheidsvorderingen. De derde app werkt als een persoonsgebonden huisartsdossier; mensen kunnen hun dossier online raadplegen en via de app afspraken maken.

Brede beweging

De belangrijkste winst van het project tot nu toe is volgens Kolkman dat inwoners vanuit eigen energie aan de slag zijn gegaan en mensen binnen het zorg- en welzijnsdomein meer denken vanuit samenwerking in plaats van marktwerking. “Karikatuurbeelden over de almachtige witte jassen versus sof-

te geitenwollen sokken zijn gesloopt.” Martijn van der Most van Salland is blij dat zestig nieuwe huisartsen zich afgelopen jaar bij het project aansloten. “Het laat zien dat huisartsen af willen van draaideurpatiënten. Mensen echt beter willen maken in plaats van door te verwijzen als ze er eigenlijk geen geloof in hebben. In 2016 is de basis gelegd voor het project Vitale Burger; in 2017 gaan we er een brede beweging van maken.” Of de beweging zich kan blijven ontwikkelen als het financieringspotje na drie jaar is dichtgedraaid? Volgens Kolkman is het niet alleen een kwestie van extra geld. “Je kunt bestaande middelen ook anders inzetten. Bijvoorbeeld door de huidige scholingsbudgetten te gebruiken.” Van der Most: “Na drie jaar gaan we de gezondheid & gedragbenadering evalueren. Na gebleken succes, kijken we hoe structurele financiering kan worden gerealiseerd.” <<

Tekst: Ingrid Beckers

Foto kinderen: Raster Groep

Foto wandelaars: DOET en BAS